

รูกาบ

มรดกของแผ่นดิน
ได้รับพระบรมมัย

ต้นไม้

The Trees of Siam : Treasures of the Land
under the Royal Benevolence
of His Majesty the King

ตำนานเกี่ยวกับ
คำขบะเอย

ประวัติเล่าพ่อพระยาศรีสุทโธ

เจ้าพ่อพญาศรีสุทโธเป็นพญานาค ครองเมืองหนองกระแสะครึ่งหนึ่งและอีกครึ่งหนึ่งเป็นพญานาคเช่นเดียวกันปกครองมีชื่อว่าสุวรรณนาค และมีบริวารฝ่ายละ ๕,๐๐๐ เช่นเดียวกันทั้งสองฝ่ายอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันมีอาหารการกินก็แบ่งกันกิน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นเพื่อนตายกันตลอดมา แต่มีข้อตกลงกันอยู่ข้อหนึ่งว่า ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดออกไปหากินล่าเนื้อหาอาหารอีกฝ่ายหนึ่งไม่ต้องออกไปล่าเนื้อหาอาหารเพราะเกรงว่าบริวารไพร่พลจะกระทบกระแทกกัน และอาจจะเกิดรบรากันขึ้นแต่ให้ฝ่ายที่ออกไปล่าเนื้อหาอาหารนำอาหารที่หามาได้แบ่งกันกินฝ่ายละครึ่ง การกระทำโดยวิธีนี้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขตลอดมาอยู่มาวันหนึ่งสุวรรณนาคพาบริวารไพร่พลออกไปล่าเนื้อหาอาหารได้ช้างมาเป็นอาหาร ได้แบ่งให้สุทโธนาคครึ่งหนึ่งพร้อมกับนำขนของช้างไปให้ดูเพื่อเป็นหลักฐานต่างฝ่ายต่างกินเนื้ออย่างอึดหนำสำราญด้วยกันทั้งสองฝ่าย และวันต่อมาอีกวันหนึ่งสุวรรณนาคได้พาบริวารไพร่พลออกไปล่าเนื้อหาอาหารได้เม่นมา สุวรรณนาคได้แบ่งให้สุทโธนาคครึ่งหนึ่งเหมือนเดิมพร้อมทั้งนำขนของเม่น

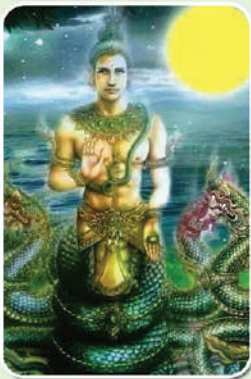
ไปให้ดู ปรากฏว่าแม่น้ำตัวเล็กนิดเดียวแต่ขนของแม่น้ำใหญ่ แม่น้ำตัวเล็กเมื่อแบ่งเนื้อแม่น้ำให้สุทโธนาคนึงต้องแบ่งให้น้อยสุทโธนาคนึงได้พิจารณาดูแม่น้ำเห็นว่าขนาดขนข้างเล็กนิดเดียวตัวยังใหญ่โตขนาดนี้ แต่นั่นในใหญ่ขนาดนี้ตัวจะใหญ่โตขนาดไหนถึงอย่างไรตัวแม่น้ำจะต้องใหญ่กว่าข้างอย่างแน่นอนคิดได้อย่างนี้จึงให้เสนาอำมาตย์นำเนื้อแม่น้ำที่ได้รับส่วนแบ่งครึ่งหนึ่งไปคืนให้สุวรรณนาคพร้อมกับฝากบอกไปว่า “ไม่ขอรับอาหารส่วนแบ่งที่ไม่เป็นธรรมจากเพื่อนที่ไม่ซื่อสัตย์” ฝ่ายสุวรรณนาคเมื่อได้ยินดังนั้น จึงได้รับเดินทางไปพบสุทโธนาคนึงเพื่อชี้แจงให้ทราบว่าแม่น้ำถึงแม้ขนมันจะใหญ่โตแต่ตัวเล็กนิดเดียว ขอให้เพื่อนรับเนื้อแม่น้ำไว้เป็นอาหารเสียเถิด สุวรรณนาคพูดเท่าไรสุทโธนาคนึงก็ไม่เชื่อผลสุดท้ายทั้งสองฝ่ายจึงประกาศสงครามกัน ฝ่ายสุทโธนาคนึงมีความโกรธเป็นทุนตั้งแต่เห็นเนื้อแม่น้ำอยู่แล้วจึงสั่งบริวารไพร่พลทหารกรบหนักที่ ฝ่ายสุวรรณนาคจึงรีบเรียกระดมบริวารไพร่พลต่อสู้ทันทีเช่นเดียวกัน

พญานาคทั้งสองรบกันอยู่ถึง ๗ ปีต่างฝ่ายต่างเมื่อยล้าเพราะต่างฝ่ายต่างหวังจะเอาชนะกันให้ได้จนทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่บริเวณหนองกระแสนและบริเวณรอบๆ หนองกระแสนเกิดความเสียหายเดือดร้อนไปตามกัน เมื่อเกิดรบกันรุนแรงที่สุดจนทำให้พื้นโลกสะเทือนเกิดแผ่นดินไหวทั้งหมด เทวดาน้อยใหญ่ทั้งหลายเกิดความเดือดร้อนไปทั้งสามภพ ความเดือดร้อนทั้งหลายได้ทราบไปถึงพระอินทราธิราชผู้เป็นใหญ่ เมื่อพระอินทร์ได้ทราบเรื่องตลอดแล้ว จะต้องหาวิธีทำให้พญานาคทั้งสองหยุดรบกัน จึงได้เสด็จจากดาวดึงส์ลงมามายังเมืองมนุษย์โลกที่หนองกระแสนแล้วพระอินทร์ตรัสเป็นเทวราชโองการว่า “ให้ท่านทั้งสองหยุดรบกันเดี๋ยวนี้” การทำสงครามครั้งนี้ถือว่าทุกฝ่ายเสมอกันและหนองกระแสนให้ถือว่าเป็นเขตปลอดสงคราม ให้พญานาคทั้งสองพากันสร้างแม่น้ำคนละสายออกจากหนองกระแสนใครสร้างถึงทะเลก่อนจะให้ปลาบึกขึ้นอยู่ในแม่น้ำ

แห่งนั้น ให้อาณูเขาพญาไฟเป็นเขตกันคนละฝ่ายใครข้ามไปราววิรุณกันขอให้ไฟจากภูเขา
ดงพญาไฟไหม้ฝ่ายนั้นเป็นจุลมหาจุล เมื่อพระอินทร์ตรัสเป็นเทวราชโองการดังกล่าวแล้วสุทโธนา
จึงทาบวิวารไพร่พลอพยพออกจากหนองกระแสน้ำมุ่งไปทางทิศตะวันออกของหนองกระแสน้ำ
เมื่อถึงตรงไหนเป็นภูเขาก็คดโค้งไปตามภูเขาหรืออาจจะลอดภูเขาบ้างตามความยากง่ายใน
การสร้างเพราะสุทโธนาเป็นคนใจร้อน แม่น้ำนี้เรียกชื่อว่า “แม่น้ำโขง”

ด้านสุวรรณนาถ เมื่อได้รับเทวราชโองการดังกล่าวจึงทาบวิวารไพร่พลอพยพออกจาก
หนองกระแสน้ำมุ่งไปทางทิศใต้ สุวรรณนาถเป็นคนตรงพิถีพิถันและเป็นผู้มีใจเย็น
การสร้างแม่น้ำจึงต้องทำให้ตรงและคิดว่าตรงๆ จะทำให้ถึงจุดหมายปลายทางก่อน แม่น้ำนี้
เรียกชื่อว่า “แม่น้ำน่าน” เป็นแม่น้ำที่มีความตรงกว่าแม่น้ำทุกสายในประเทศไทย

การสร้างแม่น้ำแข่งกันในครั้งนั้น ปรากฏว่าสุทโธนาสร้างแม่น้ำโขงเสร็จก่อนตามสัญญา
ของพระอินทร์ เมื่อสร้างแม่น้ำโขงเสร็จแล้วปลาบึกขึ้นอยู่แม่น้ำโขงและเป็นผู้ชนะตามสัญญาแล้ว
จึงได้แผลงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์เหาะไปเฝ้าพระอินทร์ ณ ดาวดึงส์ ทูลถามพระอินทร์ว่า “ตัวข้า
เป็นชาติเชื้อพญานาคถ้าจะอยู่บนโลกมนุษย์นานเกินไปก็ไม่ได้ จึงขอทางขึ้นลงระหว่างบาดาล
และโลกมนุษย์เอาไว้ ๓ แห่ง และทูลถามว่าจะให้ครอบครัวอยู่ตรงแห่งไหนแน่นอน”
พระอินทร์ผู้เป็นใหญ่จึงอนุญาตให้มีรูปพญานาคเอาไว้ ๓ แห่ง คือ ๑.ที่ธาตุหลวงนครเวียงจันทน์
๒.ที่หนองคันแท ๓.ที่พรมประกายโลก (ที่คำชะโนด)

ต๋อหน่งผั้ต๋อหน่ง

ในราวเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๓๒ มีคนมาว่าจ้างให้หน่งเร่ไปฉายที่บ้านวังทอง อำเภอบ้านดุง ห่างจากตัวเมืองอุดรธานีประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร โดยค่าจ้างตกลงกันไว้ ๔,๐๐๐ บาท มีหนังฉาย ๓-๔ เรื่อง แต่มีข้อตกลงกันว่า ให้ฉายสามทุ่มถึงแค่นี้สี่ทุ่มนั้นห้ามฉายถึงสว่าง พอตีสี่ก็ให้รีบเก็บข้าวของออกจากสถานที่ฉาย ซึ่งทางเจ้าของหน่งเร่ก็ได้ตักท้วงอะไร เพราะเห็นว่าเป็นความต้องการของผู้มาว่าจ้าง

ทางเจ้าของก็ส่งให้เจ้าหน้าที่ไปตามวันและเวลาที่ได้นัดหมาย หน่งเริ่มฉายตั้งแต่ตอนสามทุ่มในตอนหัวค่ำไม่เห็นผู้คนก็ยังสงสัยว่าหายไปไหนหมด แต่พอสามทุ่มก็มีคนมาเป็นจำนวนมาก และที่แปลกคือ ผู้หญิงซึ่งนุ่งขาวห่มขาวจะนั่งอยู่ด้านหนึ่ง ส่วนผู้ชายใส่เสื้อผ้าสีด้าจะนั่งอีกข้างหนึ่ง และคนทั้งหมดก็นั่งกันสงบเรียบร้อยเหมือนจะไม่เคลื่อนไหวตัวและที่อีกข้างนั้นคือ ไม่ว่าจะฉายหนังอะไรก็ไม่มีการส่งเสียงหรือแสดงความรู้สึกเหมือนกับฉายหนังกลางแปลงทั่วๆ ไป ฉายหนังบู๊ก็เฉย ฉายหนังตลกก็เฉย คนเราอย่างนี้อาจเป็นคนจริงใจยังไรก็ต้องแสดงออกมาบ้างว่าชอบหรือไม่ชอบแต่นี่กลับอยู่ในอาการที่สงบ

แต่ที่น่าสังเกตอีกอย่างคือปกติเวลามีการฉายหนังกลางแปลงในต่างจังหวัด ก็เหมือนกับมีงานเทศกาลสร้างความครึกครื้นให้คนในหมู่บ้านเป็นอย่างมาก ร้านค้า ร้านอาหาร ต่างพากันมาเปิดเพื่อซื้อขายกันมากมาย งานนี้กลับไม่มีเลย บรรยากาศโดยรอบดูเย็นยะเยือกไปหมด

พอถึงตีสี่มีคนมาบอกว่าให้เก็บข้าวของไปได้แล้ว อีกทั้งยังสั่งว่าเมื่อเก็บข้าวของเสร็จแล้วห้ามเหลียวหลังกลับมาดูเด็ดขาด พอทางเจ้าหน้าที่เก็บของและจัดการทุกอย่างเรียบร้อยก็ออกเดินทางออกจากที่ทำการฉายหนัง แต่ก็เอะใจในคำสั่งเลยหันกลับไปดู คนดูก็ไม่รู้หายไปไหนกันหมด หายไปอย่างรวดเร็ว ทำเอาต่างฉงนสงสัย

อีกทั้งพื้นที่ตรงนั้นกลับเป็นป่าทึบที่แม้ทีๆ จะเอาจอหนังซึ่งยังแทบจะไม่มี พอขับรถมาถึงหมู่บ้านวังทองตอนเช้าก็แวะซื้อของที่ร้านค้า ชาวบ้านเลยถามว่าไปฉายหนังที่ไหนมา เจ้าหน้าที่ก็บอกว่าฉายในหมู่บ้านวังทอง แต่ชาวบ้านกลับยืนยันว่าไม่มีหนังมาฉายในหมู่บ้านเลย แม้กระทั่งเสียงยังไม่ได้ยิน

เรื่องก็เลยยุ่งว่าเมื่อคืนไปฉายหนังที่ไหนมา ในที่สุดเมื่อสอบถามกันจนเป็นที่เข้าใจว่าไปฉายหนังที่ในดงคำชะโนดซึ่งเป็นสถานที่ลึกลับที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นเมืองพญานาค มีภูตผีปิศาจสิงสถิตอยู่ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับหมู่บ้านวังทองนี้เองก็เลยเชื่อว่าภูตผีจ้างไปฉายหนังจริงอย่างที่ชาวบ้านว่า

ต้นชะโนด

ชื่อสามัญ	Taraw palm
ชื่อวิทยาศาสตร์	Livistona saribus (Lour.) Merr. Ex Chev.
ชื่อวงศ์	ARECAEAE
ชื่อเรียกอื่น	คือสร้อย คือ ลิเหรง
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์	

ต้นชะโนดเป็นพืชตระกูลปาล์ม พบได้ในเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย และแอฟริกา ปลายสุดของทวีปแอฟริกา ลักษณะเป็นปาล์มชนิดหนึ่งไม่มีหนาม มีใบเหมือนใบตาล ลำต้นเหมือนต้นมะพร้าว ลูกเป็นเม็ดเล็กๆ คล้ายหมาก สูงเต็มที่ประมาณ ๓๐ เมตร สำหรับในประเทศไทยถือเป็นพืชหายาก โดยแหล่งที่มีชะโนดมากที่สุดอยู่ในอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ในสถานที่ที่เรียกว่าป่าคำชะโนด

ลักษณะทั่วไปป่าคำชะโนด

อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี เป็นพื้นที่ธรรมชาติแห่งหนึ่งที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ที่เรียกว่า ป่าคำชะโนดนี้สามารถเคลื่อนตัวขึ้นและลงได้ตามระดับน้ำ โดยภายในคำชะโนดนั้นมีต้นไม้ชนิดหนึ่งที่ให้ความอุดมสมบูรณ์ จากการสำรวจพื้นที่ภาคสนามในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่คำชะโนดพบ ซึ่งไม่ปรากฏว่ามีต้นชะโนดที่ใดในโลกที่มีจำนวนมากขนาดนี้ โดยต้นชะโนดมีลักษณะพิเศษคือ กาบที่ล่อนเป็นสัตว์ป่าชนิดเดียวที่อาศัยอยู่กับต้นชะโนด ที่ยังส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบกับตัวผาแดงนางไอ่ และเป็นประตูหรือทางขึ้นลงระหว่างเมืองบาดาลกับโลกมนุษย์ ซึ่งเป็นหนึ่งในสามประตู

Authenticity มีลักษณะเป็นเกาะที่ล้อมรอบไปด้วยดูนหรือสนม ซึ่งเป็นความมหัศจรรย์ที่ทำให้เรียกกันว่าต้นชะโนด ซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ที่มีลักษณะของต้นตาลต้นมะพร้าว และต้นหมาก รวมกัน ซึ่งยังมีว่าเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะคือมีต้นชะโนดที่ประมาณอายุไม่ได้ จำนวนกว่า ๑,๘๕๖ ต้น ถ้าต้นจะมีลักษณะคล้ายเกล็ดเตาโบราณ นอกจากนี้ยังมีพันธุ์ไม้ต่างๆ อีกมากมาย รวมทั้งกระรอก ซึ่งนานานที่เล่าขานกันมาว่าที่คำชะโนดนี้เป็นวังพญาศรีสุทโธนาคราช ซึ่งเป็นบิดาของพญาทั้งสี่ ตามตำนานที่มีในโลก

กตริเพาะพันธ์ต้นชะโนด

ต้นชะโนด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด

จากตำนานความเชื่อที่มีที่มาสู่รูกษณาแห่งความจริง ซึ่งภูมิสถานที่ปรากฏมีความศักดิ์สิทธิ์ นำเกรงขาม นำเคารพนับถือของชาวบ้าน แต่กาลก่อนหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงบ้านเมืองไพร ดอนกลอย บ้านม่วง วังทอง บ้านจันทร์ โนนเมือง ได้พึ่งพาเป็นแหล่งอาหาร และการขอความเป็นมงคลก่อนทำนา เก็บเกี่ยวข้าว เอาข้าวขึ้นลานขึ้นฉาง มีพิธีบวงสรวง ขอขมาขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในป่าคำชะโนดที่ชาวบ้านเรียกว่า พ่อปู่ศรีสุทโธ หรือ พญานาคาธิบดีศรีสุทโธ ซึ่งนับถือเคารพศรัทธาท่านเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของบ้านเมืองแถบนี้ สิ่งทีั้งธรรมชาติพึ่งพาาร่วมกันกับผู้คน คือ ระบบน้ำ “อาหาร” ปลา ผัก และการทำนาเกลือสินเธาว์ใกล้ป่าคำชะโนด (ตอนนี้เป็นส่วนอ่างน้ำส่วนหนึ่งของป่าชะโนด) เมื่อย้อนอดีตกว่า ๘๓ ปี (พ่อสนธิ มุ่งมาตย์) และแม่สมร ชันติกุล (อายุ ๘๑ ปี) เล่าให้ฟังว่า ทุกเรื่องที่ชาวบ้านเล่าเป็นความจริงจากสิ่งที่เห็นและเกิดขึ้นในขณะเวลานั้น เช่น เรื่องเล่าผีจ้างหนัง แม่สมรกับพ่อจันทร์ได้ทำไร่กลับมาตอนโพล้เพล้ปั่นจักรยานหอบคอนตระกร้าเพื่อกลับบ้านต้องผ่านป่าคำชะโนดและวัดศรีสุทโธ กำลังจะปั่นจักรยานข้ามสะพานก่อนเข้าป่าคำชะโนดต้องหยุดให้รถฉายหนังแจ่มจันทร์ภาพยนตร์ผ่านไปก่อน และหันหลังไปมองพร้อมกับคุยกันว่า “รถฉายหนังไปฉายที่ไหนมิดๆ คำๆ” พอตื่นขึ้นมาเลยได้ข่าวว่าคนที่ไปฉายหนังเมื่อคืนโดนผีหลอก เป็นต้น และตามระบบนิเวศคำชะโนดเป็นด้านธรรมชาติ ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) “บาก” เป็นลานกว้างมีดินไผ่ปกคลุมเป็นส่วนใหญ่ ๒) น้ำซับ น้ำคลา ป่าอ้อ ป่าหวาย เป็นลานกว้างรอบรูปพระจันทร์เสี้ยว ๓) ป่าพรุ ฟองดิน กลิ่นขึ้น พืชเฟิร์น สลับต้นชะโนดบ้าง ต้นไม้ชนิดต่างๆ มากมาย สุดท้ายคือใจกลางเกาะคือ “ต้นชะโนด” ติบหนา กลิ่นขึ้น อับ ซากพืช ซากสัตว์ ชักระรอก ค้างคาว งู เต่า ตะพาบน้ำ จะเข้ ซึ่งความเชื่อของคนที่นี่มีคำกล่าวของคนเฒ่าคนแก่ คือ เจียมมีเฒ่าเจียมเจ้าอิน คนลบหลู่ถึงขั้นลอยบกกแตก

ภูมิสถานแห่งนี้มีความเชื่อและความจริงอยู่ด้วยกัน และในฐานะความเป็นวิชาการ ต้องนำความเชื่อมาอธิบายความจริงให้มีเหตุผลทำให้คนปัญญามากกว่าความเชื่อ ซึ่งอย่างไร ทั้งศรัทธาและปัญญา ต้องประกอบกัน ดังนั้นการเข้าไปพื้นที่ป่าคำชะโนดเพื่อทำการอนุบาล หรืออนุรักษ์ไว้ต้องได้รับการยอมรับอย่างแท้จริงในความพิธีกรรมและพิธีการจากทั้งราษฎร และราชการที่คอยดูแลเกาะคำชะโนด จึงทำให้ก่อเกิด ๓ พิธีที่เกี่ยวข้องกับต้นชะโนด ซึ่งมีที่เดียว ที่ต้นชะโนดเกิดเป็นป่าชะโนดและขึ้นบนน้ำ มีความยาวจากโคนต้นถึงยอดยาว ๓๔.๗๕ เมตร (วัดความยาวต้นชะโนดที่ล้มลงเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗) องค์ความรู้เกี่ยวกับต้นชะโนด มี ๓ ส่วนดังนี้

๑) การเก็บเมล็ดชะโนด

พิธีกรรม : กำหนดขึ้น ๑๔ ค่ำเดือน ๑๒ เก็บเมล็ดชะโนด ประกอบพิธีบวงสรวงผ่านเจ้า ผู้พิธีกรรมขอเมล็ดชะโนดที่แก่เต็มที่ไปเพาะพันธุ์นอกป่าชะโนด ขอบารมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์แห่งป่าคำชะโนด ที่ลูกหลานนับถือคอยคุ้มครองในขณะเดินเก็บและให้เก็บได้ครั้งเดียวเป็นเมล็ดที่สมบูรณ์ ผู้เก็บ ต้องใส่ชุดขาวบอกกล่าวทั้งประตูเข้าและในพื้นที่ป่าคำชะโนด นำพาน ทำขันธู ๕ ชั้นหมากเบ็ง ดอกไม้ขาว นำไปไว้ด้วย

พิธีการ : เก็บเมล็ดที่สมบูรณ์ต้องมีเปลือกเมล็ดสีครามเข้ม ลูกกลม ไม่แห้งกรอบ ขนาด เท่ากับลูกประคำ

๒) การเพาะพันธุ์เมล็ดชะโนด

พิธีกรรม : แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๒ นำเมล็ดลงดินปลูก ผู้เพาะพันธุ์เมล็ดชะโนด (นางสมร ชันติกุล และนายภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด) สวดมนต์บูชาพ่อปู่ศรีสุทโธ และแม่ย่าศรีปทุมมา

ตั้งคำอธิษฐาน : นะโม ๓ จบ กล่าวคำบูชา: กายะ วาจา จิตตัง อะหัง วันทา นาคาธิบดีศรีสุทโธ วิสุทธิเทวา พญานาคินิศรีปทุมมา วิสุทธิเทวี ปูเชมิ.

พิธีการ : เตรียมมวลดินผสมจากเกาะคำชะโนดและดินปลูกต้นไม้ทั่วไป คลุกเคล้าให้เข้ากัน และเตรียมกระถางไว้ให้พร้อม ลงมือปลูกด้วยหลักการปลูกแบบง่าย ๕ ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ ๑ ฐานของกระถางให้รองด้วยตะกร้าหอมหรือหญ้าแห้งทั่วไปได้

ขั้นที่ ๒ ใช้ดินร่วนผสมดินเพาะปลูก

ขั้นที่ ๓ นำดินที่ผสมดินเกาะคำชะโนดและดินเพาะปลูก

ขั้นที่ ๔ นำเมล็ดชะโนดโรยถี้

ขั้นที่ ๕ กลบด้วยดินเพาะปลูก

นำกระถางที่เพาะพันธุ์ทั้งหมดวางในที่ร่ม ใต้ต้นไม้ หรือเรือนเพาะชำ ไม่ควรตั้งไว้กลางแจ้ง แดด ควรรดน้ำให้ชุ่มขึ้นอยู่เสมออย่างน้อย ๒ วันต่อ ๑ ครั้ง และจะเริ่มแตกยอดขึ้นมาในเดือนที่สามของการเพาะพันธุ์ และดูแลไปจนกว่าแตกยอดยาว ๓ เซนติเมตรแล้วนำไปแยกกระถางออก เพื่ออนุบาลต่อไปจนกว่าต้นชะโนด หรือ รุกชชะโนด มียอดสูง ๕๐ เซนติเมตรขึ้นไป ใช้เวลาอย่างน้อย ๒ ปี จึงสามารถนำไปปลูกได้เพื่อให้มีโอกาสพ้นจากวัชพืชที่ปกคลุม ซึ่งต้นชะโนดมีโอกาสตายได้

๓) การปลูกต้นชะโนด

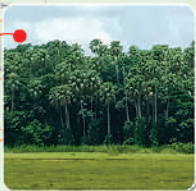
พิธีกรรม : ทำพิธีบวงสรวงใหญ่ขออัญเชิญพ่อปู่ศรีสุทโธและแม่ย่าศรีปทุมมา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในป่าคำชะโนดมาร่วมพิธีสำคัญในการปลูกต้นชะโนดเพื่อให้เป็นมงคลแก่แผ่นดิน แก่ชีวิตของผู้ร่วมพิธี โดยมีเจ้าเป็นผู้นำกล่าวในการประกอบพิธีกรรม และนำต้นชะโนดเข้าร่วมพิธีกรรมด้วย

พิธีการ : เตรียมหลุมขนาดกว้าง ๓๐ x ๓๐ เซนติเมตร ลึก ๒๐ เซนติเมตร หรือ พิจารณายอดอยู่ระดับเดียวกับพื้นดิน ห่างกัน ๑ เมตร โดยให้ปลูกเป็นลักษณะธรรมชาติ ไม่ต้องรดน้ำ เพราะกลางป่าคำชะโนดระบบนิเวศเกื้อกูลอย่างยิ่ง “ต้นชะโนดหากยอดตาย ยอดเนา ยอดขาด โอกาสตายทั้งต้นมีสูงมาก”

พิกัดภูมิศาสตร์ 17.743323, 103.358882

แผนที่และเส้นทางการเดินทางไป
"คำชะโนด"

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี

ศาลากลางจังหวัดอุดรธานี ชั้น ๔

ถนนอธิปัตย์ ตำบลหมากแข้ง

อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

โทรศัพท์ ๐-๔๒๒๔-๗๘๐๒, ๐-๔๒๒๑-๒๕๓๘

E-mail : cultureudon01@gmail.com

[WWW.m-culture.go.th/udonthani](http://www.m-culture.go.th/udonthani)